

anotace k připravované knize:

PUŠKAŘSTVÍ

aneb

z historie puškařského řemesla v Čechách

Autorem je známý publicista, odborný spisovatel, puškař a restaurátor palných zbraní

Miroslav Slanina

Kniha (naprosto ojedinělá obsahem) pojednává o **historii a vývoji puškařského řemesla** od poloviny 15. stol., až po současnost. Z velké části dosud nikdy nepublikovaný text, je výsledkem celoživotní badatelské a profesní činnosti autora, který pracuje jako restaurátor Ministerstva kultury ČR.

Popisovaným regionem jsou především Čechy (jako průmyslově důležitá součást habsburské říše) a ty státy Evropy, kde se nacházela významná centra výroby civilních palných zbraní. Autor představuje puškařské řemeslo jako **řemeslo umělecké**.

Název - Puškařství - označuje významnou, a u nás ještě v nedávné minulosti zcela záměrně opomíjenou profesi puškaře. Podtitul – z historie – je výstižný, neboť toto řemeslo bylo v naší zemi záměrně zničeno a to zákazem soukromého podnikání. Běžné puškařské dílny, ani tovární výroba, nepatří do kategorie uměleckých řemesel. Umělecké puškařství bylo výsadou puškařských ateliérů a dvorních dodavatelů. Výsledkem byly mistrovské práce zvládnuté na té nejvyšší úrovni. Jednalo se vždy o „stavovské elitářství“. O tom nejlepším co bylo v naší zemi, pojednává tato kniha.

V úvodu autor popisuje první osídlení (kolonizaci) pohraničních oblastí ve 13. a 14. stol., (Krušné hory) těžbu kovů, jejich zpracování a vznik prvních dílen. Následuje historie nejvýznamnějšího centra výroby palných zbraní ve Vejpřtech.

Čtenář zde nalezne formou stručného a přitom poutavého vypravování, přehledné a chronologicky uspořádané informace o jménech jednotlivých mistrů, prvních dílnách, vzniku cechů, i továren na výrobu palných zbraní. Poprvé budou publikovány i dokumenty o Besedě puškařů v Praze. Autor čerpal z dobových pramenů, které zůstávají i nadále před veřejností ukryty. Texty jsou doloženy kopiemi archiválií.

Nejzákladnější částí palné zbraně je hlaveň. Výrobě hlavní je věnována rozsáhlá kapitola s popisem výroby. Samostatná kapitola popisuje i slitiny barevných kovů u souprav palných zbraní. Další pojednává o chemickém barvení kovů a přináší funkční recepty.

Text pojednává i o vybavení puškařských dílen. V jiné kapitole je popsán každodenní život v puškařských dílnách i postavení profese puškaře a následně mistra ve společnosti. Tento přehled je opět chronologicky zpracován.

Je zde i pojednání o zdrojích surovin a exotických materiálů. Tyto údaje opět provází praktický receptář. Další kapitola popisuje těžbu dřeva pro výrobu pažeb za Rakouska. Jeho zpracování, včetně bukových pažeb určených pro rakouskou armádu a popis jejich výroby ve vídeňském Arzenálu. Je pamatováno na vzácná dřeva a místa jejich těžby v Turecku, Moldávii, na Kavkaze atd. V další kapitole jsou popsány všechny dekorativní techniky používané u umělecké výroby. Autor nezapomněl ani na etiku restaurování.

Již třetí kapitola přináší oproti ustáleným zvyklým poměrně rozsáhlý výběr odborné literatury, ukazující cestu správným směrem. Právě tato heuristika ovlivnila v každé době jednotlivé výrobce.

Pro zájemce je připravena řada receptů a návodů určených pro praktickou činnost. Všechny jsou funkční a jsou používány autorem. Následuje kapitola o dekorativním umění. Je zde také popsán význam stylových předloh vzniklých v Praze, tištěných vzápětí v Augsburgu i jiných městech. Objeví se i fotografie jezdecké pistole vyrobené v Praze pro Valdštejna s jeho miniaturním portrétem. Lovecká kulovnice, kterou nechala zhotovit Marie Terezie pro knížete Salmu, také opatřená portrétem císařovny vyřezaným v perleti, představuje další skvost uměleckého řemesla.

Barok se představí v celé své dynamické pompéznosti a nádheře, zejména u dvora francouzských králů. Čtenář zde nalezne grafické listy z původních vzorníků pro výrobu zbraní.

Autor nemohl zapomenout na vývoj řemesla v Praze, Karlových Varech a zejména v Chebu, kde vznikl v r. 1665 specifický květinový dekor převzatý od nizozemských umělců.

Poprvé je zpracována historie pražských firem A.V. Lebeda, Jan Nowotný, Lověna a to v celém dochovaném informačním rozsahu, včetně jmen konkrétních pracovníků i drobných událostí každodenního života. Na téma těchto světoznámých výrobců luxusních zbraní navazují další informace o jiných firmách u nás i v zahraničí.

Knihy přináší i tabuizované informace o výrobě palných zbraní ve Vejpřtech. Právě tam byla všechna místa výroby srovnána po poslední válce se zemí. Tyto skutečnosti nebyly ještě publikovány.

Pozoruhodná je poslední 20. kapitola, shrnující historii řemesla až do dnešních časů.

Každou kapitolu nebo menší uzavřený informační celek, doplňuje na konci textu poznámkový aparát. Seznam použité literatury je uveden na závěr.

Celý text je bohatě ilustrován. Je uspořádán tak, aby přinášel poučení v historické návaznosti a současně každá kapitola představuje samostatný informační celek. Tomu odpovídá i umístění ilustrací. Čtenář může číst i od konce a kniha má stále smysl a řád. Toto uspořádání uvítá ten, kdo bude používat receptář nebo jiné odborné informace. Kniha je určena i jako učebnice pro umělecké odborné školy a zejména puškařské řemeslo. Poslouží pracovníkům muzeí, badatelům, restaurátorům, uměleckým řemeslníkům, sběratelům, atp.

Celková koncepce díla je cílena tak, aby kniha plnila i reprezentativní úlohu. Bude to kniha u umění v pravém slova smyslu. Vždyť se jedná o dědictví poctivé práce našich předků!

Vytištěna bude v srpnu 2012 a v prodeji od září 2012.

autor